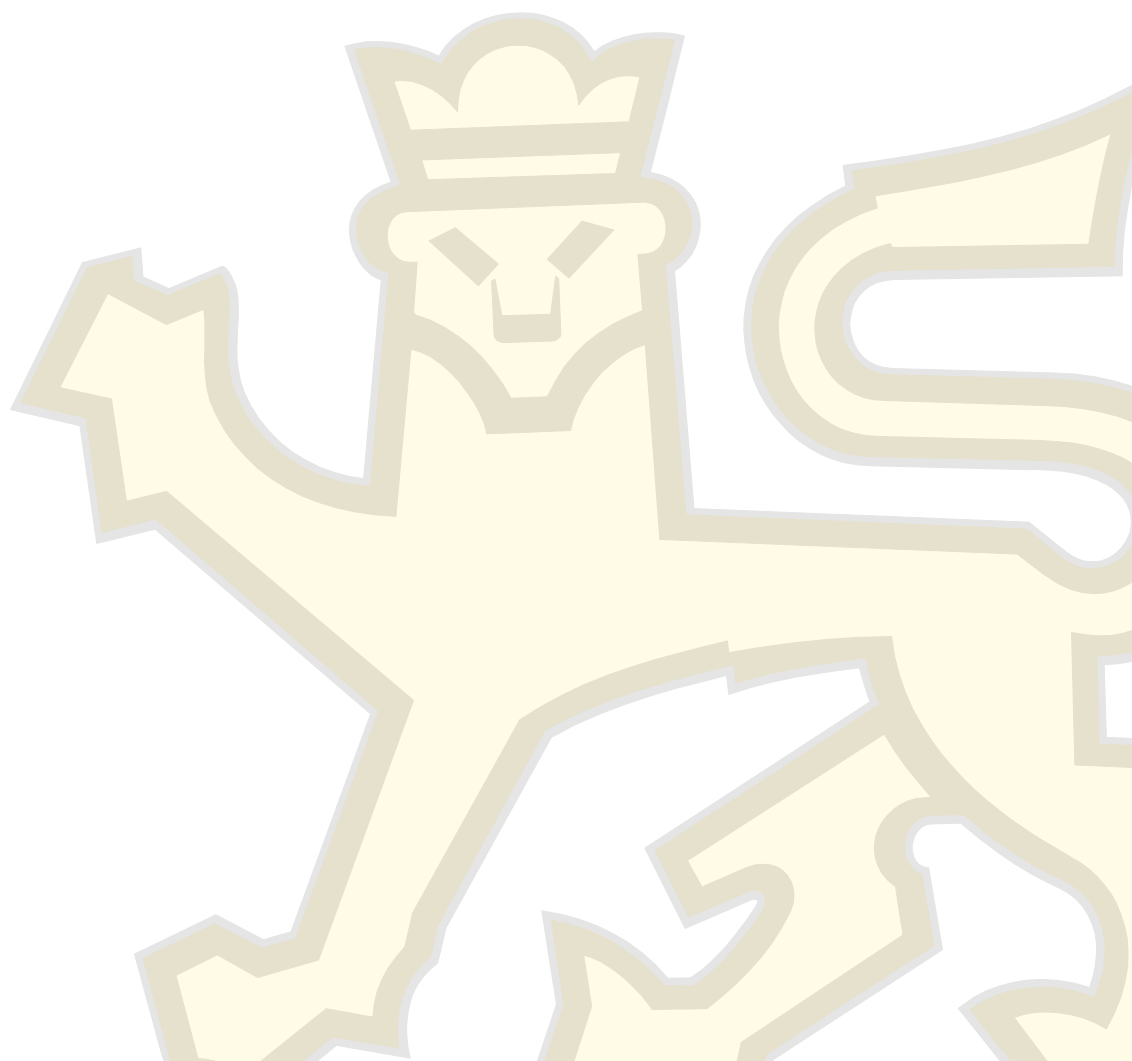

Förslag till riktlinjer för
fritidsodling
i Uppsala kommun

Innehåll

Fritidsodling i Uppsala	2
Att börja odla i Uppsala	4
Villkor för odling på Uppsala kommuns mark.....	6

Fritidsodling i Uppsala

Syfte

Syftet med riktlinjen är att på ett tydligt och enhetligt sätt hantera fritidsodling på Uppsala kommuns mark. Riktlinjen ger vägledning för hur odlingsinitiativ och förfrågningar om odling på kommunens mark ska hanteras.

Syftet med riktlinjen är inte att sätta upp villkor och regler som förhindrar odling. Riktlinjen ska underlätta dialogen mellan Uppsala kommun och dess medborgare så att odling blir något som ger mervärde för alla Uppsalabor, inte enbart för de som har ett odlarintresse.

Bakgrund

I Uppsala kommuns parkplan ska det planeras för att det ska vara lätt att odla för den som vill. Genom att ta fram riktlinjer som tillåter nya typer av odlande kan kommunen underlätta för den som vill börja odla.

Intresset för stadsodling ökar internationellt och det märks även i Uppsala. En av de positiva aspekterna med odlandet är att det är ett sätt att möta nya människor och lära av varandra. I odlandet förenas människor tvärs över åldersgränser och kulturella gränser. En annan aspekt är att odlandet kan stärka självkänslan och ge en meningsfull fritid.¹

I översiktplanen 2016 pekar man ut vikten av att avsätta ytor för odling i stad och tätort samt i anslutning till skolor/förskolor. Friytor ska avsättas för att säkerställa närhet till funktioner som ger livskvalitet i vardagen. Det kan till exempel handla om större platser för odling.

Ekosystemtjänster är enligt Naturvårdsverkets definition de direkta och indirekta tjänster som ekosystemen bidrar med till människans välbefinnande.

De brukar indelas i

- Producerande (till exempel mat, råvaror)
- Reglerande (till exempel vattenrening, bullerdämpning och pollinering av växter)
- Kulturella (till exempel möjligheter till motion, friluftsliv och sinnlig upplevelse)
- Stödjande (till exempel biologisk mångfald och jordmånsbildning).

Det är tjänster som naturens ekosystem erbjuder gratis till oss människor. I många fall är tjänsterna direkt livsnödvändiga. Ibland kan viktiga tjänster ersättas med andra lösningar även om det kan vara kostsamt och riskabelt. Fördröjning och rening av dagvatten, rekreativsmöjligheter, möjlighet till småskalig odling samt grönska som ger trivsamma och hälsofrämjande utemiljöer är exempel på sådana tjänster som är särskilt viktiga i stadsmiljö.²

---

¹ UPPSALAS PARKER Riktlinjer

² ÖVERSIKTSPLANEN 2016

Olika former av odling

Begrepp

Odlingsområde: Samlande begrepp för områden som upplåts för fritidsodling.

Kollektivodling: Jordlott som upplåts för odlingsverksamhet och där ingen byggnad får finnas.

Koloniträdgård: Jordlott (200-500 m²) som upplåts för odlingsverksamhet och där en liten stuga får uppföras (vanligen mindre än 25 m²)

Odlingslott: Jordlott (vanligen cirka 60 m²) som upplåts för odlingsverksamhet och där ingen byggrätt finns.

Stadsodling/övrig odling: När begreppet stadsodling används i denna skrift avses gemensam odling av mer tillfällig karaktär som vanligtvis sker på allmän platsmark i urbana miljöer. Här innefattas andra tänkbara odlingsformer.

Planbestämmelser

Markanvändningen regleras i detaljplaner och områdesbestämmelser. I detaljplanerna skiljer man mellan tre huvudkategorier av ytor: **allmän plats**, **kvartersmark** och **vattenområde**. Kommunen äger och förvaltar även stora markområden som inte är detaljplanelagda.

Förutsättningarna ser olika ut för odling på allmän plats, kvartersmark och icke detaljplanelagd mark.

Allmän plats

När det gäller allmän plats finns det två regelverk att förhålla sig till. Det första rör planlagstiftning som fastställer att allmän plats ska vara öppen och tillgänglig för alla. Den andra handlar om ordning och säkerhet och finns angiven i de lokala ordningsföreskrifterna. Allmän plats är ett område som ska vara allmänt tillgängligt och avsett för gemensamma behov. I plan- och bygglagen finns inga direkta hinder för odling på allmän plats men marken får inte göras otillgänglig för allmänheten. På denna mark är inte byggnation tillåten. På allmän plats kan det finnas kollektivodling/stadsodling/övrig odling.

Kvartersmark

Med kvartersmark avses all detaljplanelagd mark som inte är allmän plats. Kvartersmark kan till skillnad från allmän plats vara både för enskilt och allmänt ändamål. I plan- och bygglagen finns det ett flertal benämningar för att precisera markanvändningen på kvartersmark varav en är **odlingsändamål**. På vissa platser som är detaljplanelagda som kvartersmark kan detaljplanen reglera storlek och utformning på bebyggelsen. På kvartersmark kan det finnas all typ av odling.

Mark som inte är detaljplanelagd

Utanför detaljplanelagt område finns det ingen upprättad detaljplan eller särskilda områdesbestämmelser för området. På mark som inte är detaljplanelagt kan det finnas både odlingslotter och kollektivodling/stadsodling/övrig odling.

Att börja odla i Uppsala

Vem kan odla

Odlingslotter och kolonilotter i Uppsala kommun är till för kommunens invånare. Därför ställer kommunen krav på att man vid tecknande av en odlings- eller kolonilott ska vara folkbokförd i Uppsala.

För varje odlare – inklusive övriga familjemedlemmar med samma folkbokföringsadress – får det inte upplåtas mer än en kolonilott. Så länge kö finns får max två stycken odlingslotter upplåtas per hushåll.

Om man vill börja odla i ett befintligt odlingslottsområde

Kommunen arrenderar ut mark till föreningarna som i sin tur upplåter marken för odling, till exempel genom enskilda lotter med nyttjanderätt eller större odlingar som sköts om kollektivt av medlemmarna.

Tilldelningen av kolonilotter sköts av respektive förening, vilka administrerar köerna. För att ställa sig i kö kontaktar man respektive förening. På kommunens hemsida finns en karta över befintliga odlingsområden samt kontaktuppgifter till de olika föreningarna. Om kontaktuppgifterna inte stämmer så kan man vända sig till stadsbyggnadsförvaltningen.

Kommunen planerar enbart för nyetablering av odlingslottsområden i kommande exploateringsprojekt.

Om man vill köpa en kolonistuga

Det finns fyra kolonilottsområden där en förening arrenderar marken av kommunen och varje föreningsmedlem köper sin kolonistuga. Föreningarna har olika tillvägagångssätt för hur man kan köpa en stuga. På kommunens hemsida finns en karta över befintliga odlingsområden samt kontaktuppgifter till de olika föreningarna.

Kommunen planerar inte för någon nyetablering av kolonilottsområden.

Om man vill starta en ny odling

Steg 1 är att hitta en lämplig plats att odla på.

Uppsala kommun hanterar enbart förfrågningar om odling på mark som ägs av kommunen. För att få reda på vem som äger marken eller få förslag på lämplig mark att starta en odling på kan man kontakta stadsbyggnadsförvaltningen. När det är säkerställt att marken tillhör kommunen och detaljplanen tillåter den typ av odling som avses startas så måste det inkomma en skriftlig förfrågan till stadsbyggnadsförvaltningen.

Steg 2 är att starta en förening.

För att få arrendera mark av kommunen så måste det finnas en förening som motpart till kommunen. Föreningen måste vara registrerad hos skatteverket och ha ett organisationsnummer. Numret är föreningens identitetsnummer och används vid kontakter med kommunen och andra myndigheter.

Steg 3 är att sätta ihop en styrelse och anta föreningens stadgar.

För att Uppsala kommun ska teckna avtal med en förening krävs det att föreningen innan avtalsteckning uppvisat samt fått följande dokument godkända av Uppsala kommun:

- Föreningens stadgar. Dessa stadgar ska bygga på de krav som finns i arrendeavtalet samt de allmänna villkor som bilagts till arrendeavtalet/markupplåtelsen.
- Protokoll från konstituerande möte som visar
  - att föreningen bildats och antagit ett namn
  - att stadgar har antagits
  - att styrelse har valts
  - vilka som ingår i styrelsen
  - vem/vilka som är firmatecknare.

Om man vill starta en kommersiell odling

Dessa riktlinjer gäller inte för kommersiell odling. Egendomsförvaltningen arrenderar ut mark för liknande syften.

Villkor för odling på Uppsala kommuns mark

Vad som gäller för att få disponera kommunal mark för odlingsändamål regleras av flera olika regelverk och lagar. Utöver dessa ställer även Uppsala kommun, som markägare, villkor för att upplåta kommunal mark till odlingsändamål. Under detta avsnitt sammanställs de mest aktuella regler och villkor som gäller vid upplåtelse av mark för kolonilotter, odlingslotter, kollektivodling, stadsodling och övrig odling.

Eftersom förutsättningarna på olika odlingsområden kan skifta i och med exempelvis bestämmelser i detaljplan kan det också finnas särskilda bestämmelser som ser olika ut på de skilda områdena. Dessa särskilda bestämmelser regleras i arrendavtalet med kommunen. Ett exempel på en sådan särskild bestämmelse är antal tillåten kvadratmeter byggnation. Antalet tillåten kvadratmeter byggnation ska alltid anges i arrendekontraktet och innebär ingen frihet från bygglovsplikt.

Odlingsområden i Uppsala kommun ska vara öppna och tillgängliga för allmänheten.

Vem ansvarar för vad

Kommunen ansvarar för

- att avsätta mark för odling
- att upprätta och följa upp avtal och markupplåtelse.

Föreningen ansvarar för

- att alla lagar, regler och villkor som gäller inom området efterföljs
- att i avtal med respektive medlem noga se till att bestämmelserna i arrendavtalet/markupplåtelsen med kommunen följs
- att ha en e-postadress som är knuten till föreningen för publicering på Uppsala kommuns hemsida
- att senast 1 april rapportera om styrelsemedlemmar och kontaktombud med telefonnummer och/eller e-postadress
- att området i sin helhet inklusive outhyrda lotter och eventuella omgärdade häckar och staket ser prydliga ut.

Avfallshantering

Kompostering av trädgårdsavfall

För att kompostera trädgårdsavfall krävs inga tillstånd från kommunen. Trädgårdsavfall får komposteras på den egna kolonilotten/odlingslotten eller gemensamt på området under förutsättning att det kan ske utan olägenhet för omgivningen.

Hushållsavfall

Det är inte tillåtet för enskilda medlemmar att transportera sitt hushållsavfall bort från odlingsområdet. Hushållsavfall ska kunna omhändertas på området.

Stadsbyggnadsförvaltningen ansvarar för att starta ett abonnemang för avfallshantering för varje odlingsområde. Föreningen är därefter skyldig att betala abonnemangskostnader för avfallshanteringen.

Matavfall

För att få kompostera matavfall krävs tillstånd från föreningens styrelse. Det är den enskilda medlemmens ansvar att söka de tillstånd som krävs för kompostering av matavfall inom egen lott. För en eventuell gemensam matavfallskompostering ligger tillstånds- och skötselansvaret på föreningen. Matavfall måste enligt lag komposteras i en sluten behållare så att inga råttor eller andra skadedjur kan komma in i den. Kompostering av matavfall vid en stadsodling är inte tillåtet.

Byggnation

Bebyggelse på odlingsområden regleras bland annat genom detaljplan och arrendeavtal. Regler kring en eventuell byggnation kan se olika ut på olika områden och beror bland annat på om marken är allmän platsmark, kvartersmark eller om området ligger utanför detaljplanelagt område. På allmän mark är byggnation generellt inte tillåten medan det på kolonilott som ligger på kvartersmark kan finnas särskilda bestämmelser kring hur stor byggnationen högst får vara och ibland även regler kring utformningen. På de områden där det inte finns några bestämmelser kring bebyggelsen i detaljplanen eller på odlingslots-/kolonilottsområden som ligger utanför detaljplanelagt område är det istället främst arrendeavtalet som reglerar en eventuell byggnation.

Byggnation kräver bygglov. Därför är det mycket viktigt att man alltid har tillstånd från styrelsen i sin förening och beviljat bygglovsbeslut innan man bygger på sin kolonilott. Tänk på att även ändring av befintlig byggnation kan kräva bygglov. Vid odlingslott och stadsodling tillåts ingen byggnation.

Följande gäller angående byggnation på kolonilott:

- För samtliga byggnader krävs bygglov/anmälan om inte annat följer av lagstiftning, detaljplan eller områdesbestämmelser. Bygglov ska sökas av den enskilde medlemmen hos bygglovsenheten. Innan bygglovet får skickas in ska föreningens styrelse först granska och godkänna bygglovsansökan. Styrelsens godkännande ska bifogas till bygglovsansökan.
- Föreningen ansvarar för och ansöker om bygglov för byggnader och anordningar för gemensamma behov, såsom förråds- och toalettbyggnader, klubbhus och liknande.
- Om bygglov ges, ansvarar byggherren – den enskilde medlemmen – för att bebyggandet av området sker enligt beviljat bygglovsbeslut.
- Registrering av varje enskilt bygge ska utföras av föreningens styrelse.

Bidrag

Kommunen tillhandahåller inte material såsom jord, växter eller dylikt.

Djurhållning

Det är tillåtet att ha sällskapsdjur så som hund, katt och smånagare på odlingsområdet. Du behöver tillstånd från miljö- och hälsoskyddsnämnden för att hålla djur såsom pälsdjur eller fjäderfä som inte är sällskapsdjur (till exempel höns) inom ett område som är detaljplanerat. Föreningens styrelse ska godkänna ansökan innan den skickas in till miljö- och hälsoskyddsnämnden. Styrelsens godkännande bifogas till ansökan.

Ekologisk odling/giftfri odling

Uppsala kommun vill att odling på kommunens mark ska ske på ett ekologiskt sätt. Bekämpningsmedel med behörighetsklass 1, 2 eller 3 får inte användas.

Eldning

I tätbebyggt område (där det finns en detaljplan) får du elda löv, kvistar och annat trädgårdsavfall 15–30 april och 15–31 oktober. I övriga områden finns inga bestämda tider, men du ska alltid elda säkert och ta hänsyn till grannar. Kontakta miljöförvaltningen om du har frågor om eldning av trädgårdsavfall. Bestämmelser om eldning av trädgårdsavfall finns i 6§ föreskrifter om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Grillning är tillåtet på i förväg iordningställda grillplatser. Det är ej tillåtet att elda/grilla direkt på marken inom områdena.

Försäljning

Kommersiell försäljning är inte tillåten, dock får försäljning av överskott ske, så länge det är inom ramarna för skatteverkets regler om inkomst av hobby. Tillställningar som exempelvis skördefester, växtbytdagar och liknande är tillåtna.

Pool

Det är förbjudet att anlägga nedgrävda pooler. Observera att pooler enligt ordningslagen samt boverkets byggregler ska förses med skydd för att förhindra olyckor.

Skadedjur

Föreningen ska anlita kommunens viltvårdare vid behov av avskjutning av skadedjur.

Träd och buskar

Avverkning av träd och buskar inom området ska ske i samråd med kommunen och bekostas av föreningen.

I de fall föreningen har önskemål om vegetation som står utanför området och på kommunens mark så ska styrelsen lämna in en trädblankett.

Toaletter

Uppsala kommun tillhandahåller inga toaletter, det är föreningens ansvar.

Trafik

Inga transporter med bil, traktor eller liknande får ske utanför allmän gata/väg. Gräsytor eller gång- och cykelväg får inte användas som körväg.

Parkering

Parkering får endast ske på anvisad plats.

Vattenledningar och mätarbrunn

Föreningen förbinder sig att ombesörja och bekosta drift och underhåll på samtliga vattenledningar och mätarbrunnar inom och utom området som är direkt kopplade till odlingsverksamheten.

Föreningen är skyldig att underhålla såväl täckdikning som öppna diken och brunnar samt mätarbrunnar inom och utmed arrendestället. Föreningen betalar alla kostnader för utförande av täckdikning eller annan förbättring som medgivits av Uppsala kommun. Föreningen har inte rätt till ersättning för det.

Bilagor

- Bilaga 1: Villkor odlingslotter
- Bilaga 2: Villkor stadsodling
- Bilaga 3: Villkor kolonilotter

Lämna synpunkter på förslaget

Fram till 31 december 2017 kan du läsa förslaget och lämna dina synpunkter på:
www.uppsala.se/fritidsodling

Du kan också skicka dina synpunkter via e-post till:
stadsbyggnadsforvaltningen@upsala.se

eller skriva till:

Uppsala kommun
Stadsbyggnadsförvaltningen
753 75 UPPSALA

Märk kuvertet eller brevet med: GSN-2017-2355